

MARIANNE VAN HERWERDEN reeds allen deelden en die nog groter wordt, als wij de biographie van deze zeldzaam begaafde vrouw lezen, zoals die ons, voor een groot deel uit haar brieven, wordt gegeven. Als men met haar oud-leerlingen over haar spreekt, beginnen hun ogen te stralen en geven zij uiting aan al datgene, wat haar persoonlijkheid en haar onderricht hun heeft geschonken. Voor deze oud-leerlingen zal het boek een heerlijk bezit zijn, maar ook voor de volgende generatie, die haar niet meer persoonlijk heeft gekend, zal deze innemende vrouw met haar zo hoogst verdienstelijke onderzoekingen op het gebied van de cytologie en de erfelijkheidsleer en met haar menselijk aanvoelen van al wat des mensen is, een lichtend voorbeeld zijn van wat een grote en hoge geest bij een zwak lichaam vermocht te geven.

CORNELIA DE LANGE

A. J. P. VAN DEN BROEK, *Leerboek der topographische ontleedkunde van den mensch*. Tweede druk. 356 blz. 413 figuren. N.V. A. OOSTHOEK's Uitgeversmaatschappij, Utrecht 1948. Prijs: geb. f 35.—

De eerste druk van dit leerboek was opgezet als aanvulling van het Nederlandse leerboek der beschrijvende ontleedkunde. In de tweede uitgave is het omgewerkt tot een geheel zelfstandig werk; ook het aantal figuren is sterk vermeerderd. De schrijver is er op uit geweest het werk tot een betrouwbare basis voor het physische onderzoek te maken; ook door het opnemen van röntgenphoto's is een schakel met de kliniek gelegd. De studenten kan dit leerboek warm worden aanbevolen; de talrijke, meest gekleurde, overzichtelijke afbeeldingen kunnen ook de arts tot welkome steun zijn.

W. A. MIJSBERG

P. C. FLU †, *Voordrachten over aetiologie, epidemiologie en specieele prophylaxis van de infectie- en parasitaire ziekten van den mensch*. 2de druk. 911 blz.. 296 fig. De Erven F. BOHN N.V., Haarlem 1948. Prijs: geb. f 50.—

De tweede druk van het leerboek van FLU verschijnt nu bijna drie jaar na zijn dood, maar is nog door hemzelf bewerkt. Het boek behandelt de bacteriologie en parasitologie in verband met de infectieziekten, het geeft een beknopte beschrijving van het klinische beeld dezer ziekten en bespreekt de epidemiologie meer of minder uitvoerig al naar gelang de voorkeur van de schrijver, die over een grote ervaring in het bijzonder van de epidemiologie der tropenziekten beschikte. Evenwichtig is het boek echter niet steeds. Zo wordt de strijd over de pokkenvaccinatie uitvoerig besproken, maar slechts enkele regels zijn aan encephalitis postvaccinalis gewijd en hierbij wordt de zo belangrijke leeftijdspraedispositie niet genoemd. Literatuuropgaven ontbreken. Jammer is voorts, dat de uitgever het boek niet heeft laten bijwerken, want het maakt nu reeds een verouderde indruk. Antibiotica, tetanusimmunisatie met toxoid worden niet genoemd. Zo zijn nog vele voorbeelden aan te halen, hetgeen te betreuren is voor een zo mooi uitgegeven boek.

A. CHARLOTTE RUYLS

A. SATTLER, *Leitfaden der Frühdiagnose der Lungentuberkulose durch den praktischen Arzt*. 116 blz., 63 fig. URBAN und SCHWARZENBERG, Wenen 1948. Prijs: geb. S.Fr. 13.—

Dit boekje moet niet alleen gelezen worden door tuberculose-specialisten, maar hoort wel in het bijzonder thuis in handen van de huisarts. Het opmerkelijke is, dat de schrijver zeer duidelijk doet uitkomen, dat men met eenvoudige percussie en auscultatie heel wat kan bereiken en hij geeft nog een verfijnde techniek aan, die gemakkelijk is aan te leren. Hij verwerpt de massadoorlichting niet, maar men merkt toch wel, dat de schrijver zeer gesteld is op degelijk klinisch onderzoek. Daarbij behoort ook de familie-anamnese en de individuele anamnese, waaruit men zoveel kan leren. Hij memoreert de theorie van HUEBSCHMANN, die de tuberkel beschouwt als het prototype der productieve ontsteking, die met een exsudatieve ontstekingsphase begint en dan kan overgaan in een herstellende productieve phase. Het boekje is verlucht met goede reproducties en een korte maar duidelijke beschrijving. Het is stellig waard te worden aangeschaft.

F. L. OUDENDAL